І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 149. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1966 No. 149. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 12-го серпня 1966

В АМЕРИЦІ

ДОМАГАЮТЬСЯ СТАТУСУ ІМІҐРАНТІВ для 115,000 кубинських втікачів. В цій справі зізнавав в Палатній Підкомісії для справ іміґрантів державний підсекретар Джордж Болл. Згідно з його пропозицією Конгрес мав би схвалити внесок конгресмена Майкела А. Фіґена з Огайо, згідно з яким кубинські втікачі мали б дістати статус іміґрантів, а пізніше старатися про американське громадянство. Конгресмен Фіґен є головою Палатної Підкомісії в справах іміґрантів. В Сенаті вніс законопроєкт в цій справі сенатор демократ із Массачусетс Едвард М. Кеннеді.

БУДУТЬ ПРОДУКУВАТИ АВТА, які випускатимуть менше диму і газів, як це роблять теперішні автомобілі. В Каліфорнії вже вивпродукували 800,000 авт із спеціяльно виготовленими для цієї цілі приладами, які на 70 відсотків зменшують гази. Ці прилади мусять бути в автах в Каліфорнії вже в найближчому році, а в цілій країні всі нові авта мусять їх мати в 1968-му році. Автомобільні компанії Форд і Амерікен Моторс повідомили, що вони це приладдя до контролі диму матимуть вже в деяких возах продукції 1967-го року.

МІСЬКА КОМІСІЯ В МЕМФІСІ, ТЕННЕСІ, вирішила просити славних англійських „Бітлесів", щоб вони уневажнили свій контракт та не приїздили зі своїм концертом до цього міста, бо населення не схоче їхи на їх імпрезу тому, що один із Бітлесів сказав був в Лондоні, що їх співоча ґрупа є славніша від Христа. Бітел Ленон сказав: „Християнство минеться. Воно зменшується і зникне. Ми є популярніші, як Христос. Я не знаю, що скорше зникне: „рак енд ролл", чи християнство". В Англії зменшилися уділи цієї компанії, яка видала платівки з продукціями англійських бітлесів після того, як один із них висловив це богохульство.

ДЕТАЛІЧНИЙ ПРОДАЖ В ЛИПНІ ц.р. збільшився на шість десятих одного відсотка в порівнянні з червнем ц.р. і становив 25,507,000,000 дол., а в червні в деталічним продажі продано товарів на суму 25,359,000,000 дол. В травні ц.р. деталічний продаж становив 24,475,000,000 дол., але в березні він був рекордово високий — 25,536,000,000 дол. Збільшення деталічного продажу свідчить, що економіка цієї країни збільшується, хоч деякі познаки вказували на те, що може настати сповільнення в господарському розвитку ЗДА.

БУДУЮТЬ ФАБРИКУ ДЛЯ ЗНЕСОЛЮВАННЯ морської води в Каліфорнії. Метрополітальна Водна Округа Південної Каліфорнії схвалила приєднатися до федеральної аґенції та спільно збудувати коштом 434.7 мільйона дол. фабрику на острові на південь від Лос Анджелесу, яка зможе денно знесолювати 150 міль. галонів води. Ця вода могла б вистачити для такого міста, як Сан Франсіско. Нова фабрика буде 40 разів більша від найбільшої фабрики знесолювання води в Аребі в районі Карайбського моря. Вона одночасно зможе продукувати 1,800,000 кіловатів електричного струму, більше, як гребля ім. Гувера. Партнерами її будуть Департамент Внутрішніх Справ, Комісія Атомової Енергії та деякі приватні компанії в Південній Каліфорнії.

У СВІТІ

АМЕРИКА ПЕРЕДАЛА ВІЙСЬКОВЕ ЛЕТОВИЩЕ В У ТАНАО для королівства Таї. Це найбільше летовище на всьому просторі південносхідньої Азії й коштувало багато мільйонів долярів. Тут можуть приземлюватись великі бомбардувальники типу Б-52. В церемонії передачі летовища урядові Таї взяли участь американські відділи, як також вояки Таї й релігійні процесії.

ФРАНЦІЯ Й НІМЕЧЧИНА ПОГОДИЛИСЬ ПРО УСЛІВ'Я, на основі яких французькі війська залишаться на території Німеччини. Міністер закордонних справ Франції Моріс Кув де Мурвіль звітував про домовлення перед парляментом. Домовлення в основі спирається на тих самих пунктах, на яких французькі війська перебували в Німеччині в рамах договору НАТО.

ІНДІЯ ВИМАГАЄ ЩОБ УСІ НОВІ ЛІКИ були під контролею Світової Організації Здоров'я, яка діє в рамах Об'єднаних Націй. Індійський делеґат на міжнародній конференції в справі наркотиків в Женеві Хаб Чанд заявив, що всі нові ліки якоїнебудь продукції мусять перейти контролю цієї міжнародної організації, що дбає про здоров'я всіх людей. Світова Організація Здоров'я має вирішувати, які ліки можуть бути в обігу, а які треба віддати під контролю, чи просто заборонити.

ФРАНЦУЗЬКА ТЕЛЕВІЗІЯ КРИТИЧНО Й ОБРАЗЛИВО ДЛЯ ЗДА пояснює звідомлення з фронту війни у В'єтнамі. З цієї причини американський амбасадор в Парижі Чарльс Болен зробив демарш в закордонному міністерстві Франції. Французький міністер інформації Івон Бурже заявив, що вісті є вислідом подій і не було ніякого доручення до телевізійних програм, щоби їх в якийнебудь спосіб непризнавальний для ЗДА насвітлювати.

НАПРУЖЕННЯ В КОНҐО ЗМЕНШУЄТЬСЯ. В останньому тижні бельгійський амбасадор перевів розмови з головою військового уряду в Конґо ґенералом Джосефом Мабуту. В розмовах обговорено відношення нової влади в Конґо до Бельгії, яка все ще затримує свої впливи в країні. Бельгія приділює для Конґо економічну підмогу в сумі 20 мільйонів долярів річно, як також затримує на території Конґа майже 2 тисячі своїх спеціялістів, які допомагають вивести країну на самостійний шлях.

КОМАНДАНТ ЗБРОЙНИХ СИЛ ПЛЕМЕНИ ІБУ В НІҐЕРІЇ полковник Одумеґву Оджукву сказав кореспондентам, що він має вже досить міжусобиць в країні і бажає об'єднання. Квартира полковника Оджукву знаходиться в місті Енюґу у Східній Ніґерії. Представники племени Ібу переговорюють тепер з урядовими колами голови тепершнього військового уряду в Ніґерії полковника Якубу Говона у столиці держави в Лаґосі. Говон належить до племени Гавза, яке тепер контролює більшу частину Ніґерії.

КНИЖКА ПОЕЗІЇ БОРИСА ПАСТЕРНАКА ВИЙШЛА ДРУКОМ У СССР. Як подає „Літературна газета", книжка містить лірику Пастернака. Совєтський уряд не дозволив поетові прийняти Нобелівської нагороди, що її дістав він за широко відомий за кордоном роман „Доктор Живаґо".

ІНДІЯ ЗНОВУ ОБВИНУВАЧУЄ ПАКИСТАН У ПІДГОТОВІ ДО ВІЙНИ. Індійський міністер оборони Чаван подав, що масові воєнні підготування Пакистану загрожують безпеці Індії. Чаван подав також у парляменті, що індійський уряд повідомив ЗДА, що вся американська допомога Пакистанові у формі зброї звернена проти Індії і загрожує погіршити відносини між Індією і ЗДА.

ЧЛЕНИ КАБІНЕТУ ЗВІТУЮТЬ ПРЕЗИДЕНТОВІ ПРО ІНФЛЯЦІЙНИЙ ТИСК НА ЕКОНОМІКУ

Вашингтон. — Президент Джонсон 11-го серпня прийняв звіт свого кабінету про стан економіки, в якому підкреслюється, що інфляційний тиск на економіку існує, хоч в деяких ділянках видко цілі його зменшення. В Білому Домі Президент прийняв секретаря торгівлі Джана Т. Коннора, секретаря рільництва Орвілла Л. Фрімена, голову Ради Економічних Дорадників Гарднера Еклі та секретаря скарбу Генрі Фавлера. Цей звіт опублікували на пресовій конференції, яка відбулася після засідання Президентового Кабінету. Звіт виготовили 6 урядових аґенцій впродовж трьох днів, працюючи вдень і вночі, виготовляючи статистичні дані. Звіт мав на цілі заспокоїти громадянство в справі економіки, головним чином в справі інфляції, про яку щораз частіше говориться. Різні урядові аґенції та Білий Дім дістали в цій справі не до приємних листів. В економічних справах Президент і його співробітники в останніх чотирьох днях складали тричі заяви в Білому Домі. В цьому економічному звіті підкреслюється такі дані про економіку країни:

— Дефіцит в платничому балянсі з закордоном в другій чверті цього року зменшився на більше як 500мільйонів дол. і становив менше, як 150 мільйонів дол.

— Збільшення продукції в годині праці промислових робітників є досить поважне в першій половині цього року, хоч в кінцевих місяцях минулого року майже не було збільшення в цій ділянці економіки. Такий стан вможливить працедавцям збільшити заробітні платні без збільшення цін на товари та без зменшення своїх прибутків.

— Прибутки великих корпорацій в другій чверті цього року майже не змінилися і становили 82.9більйона долярів перед заплаченням податку, а після того 48.7 більйона дол.

— Винагорода всіх робітників збільшилася в першій половині цього року на 6.2 відсотка в порівнянні з тим самим часом 1965-го року.

— Промислові фабрики працюють на 93 відсотки своїх можливостей в другій чверті ц.р., з чого деякі промисловці навіть не вдоволені, бо не мають часу на поліпшення своїх бизнесів.

— В будівельній промисловості передбачається деяка зниження в другій половині цього року, але в 1967-му році передбачене збільшення в цій ділянці. Голова Ради Економічних Дорадників Еклі заявив, що економіка збільшується, як це видко зі звіту. Але й Еклі і секретар праці Віллард Вірц підкреслили те, що робітництво не вповні користає з того збільшення економіки, яке триває вже майже п'ять років. Передбачається, що треба буде збільшити той відсоток (3.2%), який досі Уряд уважав за відповідний, при збільшенні заробітних платень при заключуванні нових контрактів про працю.

Уряд дозволяє збільшити посівну площу під пшеницю на 15 відсотків

Вашингтон. — Секретар рільництва Орвілл Л. Фрімен повідомив, що фермери зможуть в найближчому 1967-му році збільшити посівну площу під пшеницю на 15 відсотків, це значить, на 8,900,000 акрів, і в 1967-му році пшеницю можна буде сіяти на 68,200,000 акрів. На збільшений посівний площі повинно вродитися 300,000,000 бушлів пшениці більше, за яку фармери мали б дістати від 150,000,000 до 225,000,000 дол. більше прибутку. Ціни на пшеницю в найближчому році повинні бути вищі від федерального паритету, бо, на думку секретаря рільництва буде більше запотребування на внутрішньому ринку і передбачений є більший експорт пшениці. Фрімен сподівається, що в 1967-му році, якщо буде нормальна погода, ЗДА матимуть із жнив коло 1,600,000,000 бушлів пшениці. Досі рекордові жнива на пшеницю були в 1957 році, коли фармери зібрали 1,457,000,000 бушлів пшениці. В Палаті почалися переслухання в справі збільшення цін на хліб. Перші свідки ствердили, що фармери не мали жадного прибутку з подорожчання хліба, бо з цього скористали ті посередники, які є між фармерами і споживачами.

В Університеті Українознавства НТШ починається новий рік навчання

Ню Йорк. — У вересні ц. р. починається наступний акад. рік навчання на курсах в Університеті Українознавства при НТШ в Ню Йорку. Курс навчання є розрахований на два роки, себто 4 семестри. Навчання переводитиметься дві сичі бути на місяць (а по бажанню студентів — і більше), від 3-ої до 6-ої години по полудні, в приміщенні НТШ, 302 Вест 13 вулиця в Ню Йорку. Студентами можуть бути студенти високих шкіл американських. В наступному акад. році будуть читатися такі дисципліни: історія України (проф. А. Москаленко), історичний розвиток української літературної мови (проф. П. Ковалів), лексика української літературної мови в сучасному і минулому (проф. К. Кисілевський), нова українська література (проф. В. Лев), сучасна українська література (мгр Л. Храплива), українська література старої доби (проф. І. Губаржевський), археологія України (проф. Ю. Шумовський), економіка України (проф. М. Величківський). Навчання є безплатне. Вписи і інформації в секретаріяті НТШ в Ню Йорку.

Співробітник президента Ф. Д. Рузвелта про його секретну любовну історію

Ню Йорк. — 19-го серпня появиться книжка найближчого співробітника покійного президента Франкліна Д. Рузвелта — Джонатена Денисса, в якій вперше виявиться історія секретної любовної історії Ф. Д. Рузвелта з пані Люсі Пейдж Мерсер, замужною пані Вінтроп Рутерфорд. Ця любовна історія почалася ще в 1913 році і тривала до самої смерти Рузвелта, який помер 12-го квітня 1945-го року. Пані Рутерфорд була присутня в домі Рузвелта у Ворм Спрінґсі в Джорджії в тому дні, коли він помер. Вона була секретаркою пані Ф. Д. Рузвелт в роках 1914-1917. Вона померла 31-го липня 1948 року в шпиталі в Ню Йорку в віці 57 років. Автор книжки під заг. „Час між двома війнами" Дж. Денісс був найближчим співробітником Ф. Д. Рузвелта — адміністраційним асистентом (1943-1945), а в 1945 був пресовим секретарем Президента.

ЗДА готові переговорювати, але поки комуністична аґресія триває, вони будуть її поборювати — заявляє през. Джансон

Вашингтон. — Під час прийняття для однієї з груп воєнних ветеранів, яке відбулося в Білому Домі, президент Джонсон, торкаючись справ зв'язаних з війною у В'єтнамі, заявив, що З'єднані Держави Америки ставляться позитивно до всіх спроб замирення в цій країні, звідкіля б вони не виходили, але ж водночас підкреслив, що поки комуністична аґресія триває, ЗДА будуть поборювати її всіми можливими засобами. Проголошуючи таку заяву, през. Джансон сповістив, що він доручив В. Авереллові Гарриманові, амбасадорові ЗДА для спеціяльних доручень простежити всі ознаки чи й натяки на те, що північнов'єтнамський уряд був би готовий до переговорів в справі закінчення війни у В'єтнамі. Амбасадор Гарриман мав би також зайнятися приготуванням головних політичних напрямів, що їх мали б дотримуватися ЗДА в евентуальних переговорах щодо закінчення воєнних дій у В'єтнамі.

Зокрема Гарриман мав би вивчати і реферувати всі чужосторонні пропозиції та суґестії, висловлювані чи на адресу ЗДА чи комуністичних чинників Азії. З однією з таких пропозицій, а саме із пляном відбути конференцію південно-східніх азійських держав в справі замирення у В'єтнамі, виступив був недавно міністер закордонних справ королівства Таї Коман і вислане деякі думки щодо поладги в'єтнамського конфлікту висловив Ірл оф Евон, колишній міністер закордонних справ Великої Британії, відомий під прізвищем Антоні Іден, який був головною особою під час мирових переговорів в справі В'єтнаму під час Женевської Конференції 1954 року. Звертаючись до провідників Північного В'єтнаму і комуністичного Китаю, през. Джансон заявив, що як тільки вони припинять турбування своїх сусідів, ЗДА займуться допомогою для відбудови знищених воєнними діями областей.

Президент вимагає прослідження помилково бомбардування села Трунґ Тгань

КАНТО, В'єтнам. — Президент Джансон вимагав від американського командування детайлічного звідомлення про бомбардування села Трунґ Тгань в дельті Меконґ, що заподіяло великі шкоди цивільному населенню Південного В'єтнаму. Президент вимагав вияснення, чи справді були відділи в'єтконґу в цьому селі під час бомбардування, чи вояки в'єтконґу не дозволили мешканцям скритися перед бомбами і чи в'єтконґ почав обстріл американського розвідувального літака. На всі ці питання була відповідь „так". Ці запити відповів полковник Джосія Волес, що був призначений дорадником на цьому відтинку фронту тому два тижні. Згідно з останніми повідомленнями внаслідок бомбардування було 26 осіб убитих і 114 ранених. Американські вояки пожертвували кров для ранених селян у бомбардуванні. Ті, які врятувались від смерти, заявляють, що в час бомбардування не було ніяких вояків в'єтконґу в селі і не було також ніякого обстрілу американського розвідувального літака. Велика більшість ранених у цій трагедії це малі діти і жінки. На 84 особи, прийняті до лікарні, 43 — це жінки, 30 діти. Американське командування заявляє, що не тільки розвідувальний літак був цілою обстрілу, але й потім обидва бомбардувальники були обстрілювані. Район, де відбулася ця трагедія, вже від довшого часу є осередком пропаґандивної акції в'єтконґу.

В Югославії судитимуть М. Михайлова і його однодумця М. Батініча

Задар, Югославія. — Державний прокуратор подав до відома, що незабаром відбудеться новий судовий процес проти відомого югославянського науковця і публіциста Михайла Михайлова, арештованого дня 8-го серпня у зв'язку з пляном видавати незалежний, не-комуністичний ідеологічний журнал „Вільний Голос". Михайлов перебуває у в'язниці під закидом поширювання фальшивих відомостей і підбурювання публічної опінії. Відбудеться судовий процес також мабуть і проти однодумця Михайлова Мар'яна Батініча, який очолив ініціятивну групу для видавання журналу після ув'язнення Михайлова і якого в середу також ув'язнено. Батініч ц.р. мав 34 роки і був донедавна активним діячем і функціонером комуністичної партії. Не зважаючи на арештування Михайлова і Батініча інші члени ініціятивної групи заявляють, що запляновний Михайловим демократичносоціялістичний журнал таки буде появлятися. В четвер 11-го серпня ц. р. югославська політична поліція перевела поновну ревізію в мешканні Михайлова і зняла із дверей мешкання табличку з прізвищем Михайлова та його поштову скриньку, на якій якийсь комуніст написав „Зрадник батьківщини". Зібрання засновників нового журналу мало почався згідно з пляном в четвер 11-го серпня у Задарі.

Канадійський сенатор Павло Юзик відвідав редакцію української газети в Варшаві

Варшава. — У складі урядової делеґації канадійського парляменту у Польщі перебував канадійський сенатор українець Павло Юзик. Сенатор Юзик відвідав при цій нагоді редакцію українського тижневика у Варшаві „Наше Слово". Про ці відвідини редакція „Нашого Слова" помістила статтю на третій сторінці свого часопису з дня 7-го серпня, працівників її ще світлину, на якій бачимо сенатора Юзика в товаристві редактора А. Гошовського. Ось що пише „Наше слово" про відвідини сенатора Юзика: „З 16 по 27 липня ц. р. з візитою в Польщі перебувала делеґація канадійського парляменту в складі 10 осіб, серед якої було двох українців. Один з них сенатор Павло Юзик 26 липня ц. р. прибув до редакції „Наше слово", щоб передати привіт від українців з Канади.

Сенатор Юзик народився в Канаді. Батьки його (мати з Стрийського, батько з Чортківського повітів) прибули в Канаду на початку XX століття.

Павло Юзик до призначення його три роки тому сенатором був викладачем історії слов'янських народів в університеті в Вінніпеґу.

(Закінчення на стор. 4-ій)

У Львові засуджено Богдана Гориня і його брата Михайла на кару тюрми

Торонто. — Тижневик „Гомін України" з 13 серпня ц. р. подає з достовірних джерел інформацію, що у квітні цього року засуджено у Львові на довгорічне ув'язнення двох братів — Богдана і Михайла Горинів, викладачів на львівських високих школах. „Підсобного" засудження на шість і чотири роки братів Михайла і Богдана Горинів було вживання ними української мови під час навчання і вимоги до влади дотримуватися обов'язуючого в УССР закону щодо урядової мови.

Богдан Горинь, молодий літературний критик і мистецтвознавець, відомий із своїх статтей і рецензій, друкованих до червня 1965 року здебільшого у львівському журналі „Жовтень" і в київській „Зміні", що її з липня 1965 року перейменовано на „Ранок".

Після відвідин українських осередків у Канаді голова ПУН Олег Штуль-Жданович прибув до ЗДА

Ню Йорк. — До ЗДА прибув із Канади голова Проводу Українських Націоналістів Олег Штуль-Жданович. Крім відвідин українських громад у ЗДА він має взяти участь у з'їзді ОДВУ. 31 липня ц. р. Олег Штуль - Жданович перебував у Канаді, як гість Українського Національного Об'єднання і Братніх організацій.

Після відвідин Монтреалю, Оттави, Едмонтону, голова ПУН прибув до Вінніпеґу і тут склав візити обом митрополитам — Кир Максимові Германюкові й Блаж. Илларіонові, відвідав Президента КУК о. д-ра В. Кушніра й заступника президента ред. І. Сирника, мав зустріч з членами управ Філії УНО і БО, поклав китицю живих квітів до стіп пам'ятника Т. Шевченкові, побував на українських оселях біля Ґімлі: на „Русалці" УНО, православної громади й „Українського парку", мав розмови з рядом інших українських громадських діячів.

Вийшла польська книжка про Шевченка

Торунь, Польща. — У місті Торуні, Польща, накладом в-ва Людова Спулдзєльня Видавніча появилася гарно ілюстрована мистцем Варварою Костек-Пщулковською повість польського письменника Єжи Єнджеєвича про Т. Шевченка п. н. „Ноце українське альбо родовуд ґеніюша" (Українські ночі або родовід генія, 1966, стор. 618). Бібліографічні нотатки польської преси в західній Европі зазначують, що згадана повість є вислідом балатолітніх студій автора над історією України й спробою нового підходу до життя і творчости „одного із найвидатніших поетів і революціонерів XIX ст."

Книжка має 8 частин-розділів: „На провесні", „Блакить над Кирилівкою", „Перехрестя доріг", „Серед братчиків", „Оренбурзьк и й степ", „У фінському болоті", „В сторону України" і „Глибина ночі".

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

В ЛОНДОНІ ВИДАНО ЗБІРНИК МАТЕРІЯЛІВ В 50-РІЧЧЯ І. ФРАНКА

Лондон, Вел. Британія. — Заходом Франківського Комітету у Великій Британії появився тут п. н. „П'ятдесятиліття Івана Франка, 1916-1966", збірник популярних матеріялів для відзначення 50-річчя з дня його смерти. На зміст збірника склалися стаття д-ра С. М. Фостуна „Життя і творчість Івана Франка", передруки уривків із праць В. Сімовича і В. Державина про Франка, одинадцять віршів Поета та 5 віршів у перекладі П. Конді на англ. мову, передруковані із виданої УНСоюзом у ЗДА книжки про І. Франка. Видано збірник циклостильним способом на 36 сторінках.

УКРАЇНСЬКІ РАДІО. ПЕРЕДАЧІ В АРҐЕНТИНІ

Буенос Айрес. (М. Д.) — До чергових осягнень української спільноти в Арґентині треба зарахувати радіопрограми, які передаються з кількох стацій та в різних місцевостях українського поселення. Українські радіопрограми передаються: Понеділок від години 15:30 до 16. — радіовисильня „Л.У. 7" місто Кордова, провінція Кордова. Вівторок — від год. 19:30 до 20, передача „Голос України" стація Л. Т. 13. Радіо Сплендід Буенос Айрес. Середа — від години 16:45 до 17. — через стацію Л. Т. 16 — провінція Чако. та від год. 21 — до 21:30 стація „Л. Р. 9-Антартіда" (252. І м.) Буенос Айрес, та субота від години 13:35 до 13:50 через стацію „Л. Т. - 16- Сплендід" провінція Чако, від години 17 до 17:30 — стація „Л. Р. А. — (870 клц.) державна висильня в Буенос Айрес, та від год. 17:45 до 18:10 через стацію „Л. Т. — 13" — Сплендід" провінція Місіонес. Програми цих радіо-передач складаються з музично - вокальних точок, торговельних оголошень та звідомлень про життя українських громад в еспанській та в українській мовах.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУДЕТЬСЯ ВИСТАВА „СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ"

Ню Йорк. — Український Оперний Ансамбль у Ню Йорку підготовляє на осінь виставу української комічної опери Григорія Квітки-Основ'яненка з музикою Кирила Стеценка „Сватання на Гончарівці". Вистава заповіджена на неділю, 23-го жовтня в залі —Фешен-Інституту. В головних ролях виступлять Тамара Лисохлай (Уляна), Марія Стефанишин (Одарка), Тарас Федорович (Прокіп Шкурат), Лев Рейнарович (Йосип Скорик), Іван Гош (Олексій), Михайло Яблонський (Стецько) і Степан Вовчук (Тиміш). Постановка Т. Федоровича, він також підготовляє декорації. Музичний керівник О. Стратичук, а танці підготовляє О. Генза. У виставі бере участь хор Оперного ансамблю й оркестра, в якій є музики з колишнього Львівського Оперного Театру.

У ВЕНЕСУЕЛІ ПОМЕР ПРОФ. АНТІН КОРОЛЬ

Каракас. — У Венесуелі помер інж. Антін Король, який був там професором Університету де Орієнте в місцевості Ціюдад. Крім наукової праці проф. Король займався також живо громадською діяльністю. Він був членом Канадійського Наукового Товариства імени Шевченка.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Жнива в Україні

В Україні йдуть жнива, але совєтська преса присвячує увагу не так самим жнивам, як здачі хліба державі. Правда, большевицька пропаґанда дещо змінила термінологію рабовласницької колгоспної системи. Тепер колгоспника — хоч він і далі, як колись кріпак на панському лану, виконує невільничу роботу під наглядом нових гайдуків — партійних керівників — починають називати вже „трудівником поля" і вимагають від нього щораз більшої... ініціятиви і творчости. „Радянська Україна" так і пише про „хвилюючу картину невичерпної творчости людей, їхньої ініціятиви, пошуків, новаторства в боротьбі за збільшення виробництва сільськогосподарських продуктів". Так само совєтська пропаґанда намагається переконувати, що здача хліба державі — це не насильне відбирання зерна з колгоспних засік, а добровільний продаж його колгоспами. Як фальшиво звучить це визначення вистачить почитати саму таки совєтську пресу. У тій самій „Радянській Україні" читаємо, як „перетворюється в життя рішення пленуму Центрального Комітету Комуністичної Партії про успішне виконання встановленого пляну продажу хліба державі". Який же це добровільний продаж, коли сам орган партії пише про „виконання встановленого партією пляну". Отже, наложено контрибуцію і її треба виконати.

Партійна преса слушно стверджує, що хліб — це багатство країни. Збільшити його заготівлі, — пише „Радянська Україна" з 6 серпня у статті „Хліб України", — значить зміцнити економічну міць держави, створити важливі передумови для більше впевненого і швидкого розвитку всього господарства". В той самий тон пише і центральна преса в Москві, „Правда" й „Известия", перші сторінки яких заповнені статтями і закликами про здачу хліба державі. Уряд і партія вимагають від „трудівників поля" не тільки виконання усталеного пляну, але ще й надплянового продажу хліба. Згідно з даними „Радянської України" — на 1-ше серпня закуплено озимої пшениці 8,485 тисяч тонн, або на 2,635 тисяч тонн більше від пляну. Ось де вартість України і ось де причина великої „любови" Росії до України.

З совєтської преси можемо також уявити, в яких важких умовинах працюють новітні кріпаки — „совєтські трудівники поля". Газети пишуть про втрати зерна при вантаженні і розвантаженні. Транспорт — це болюче місце в сільському господарстві СССР, бо бракує автомобілів, бракує і фахових шоферів. „У деяких районах, — пишеться у статті „Хліб України", — за вантажними автомобілями закріплено лише по одному шоферові". Отже всі технічні недотягнення мусить покрити український селянин. Він має доручення партії: дати країні якнайбільше хліба. І це доручення мусить бути виконане понад плян. Для цього і працює весь партійний апарат, для цього й працюють цілі загони партійних аґітаторів.

Саме ці партійні аґітатори — це найбільше лихо колгоспного села. Держава не спромоглася дати колгоспам в достатній мірі технічне устаткування, без якого неможливо вести великі сільські господарства. Але вона забезпечила колгоспи цілими загонами партійних наганячів. У тій же „Радянській Україні" з 7-го серпня в статті „Ідеологічна робота на селі" читаємо „про глибоке покликання пропаґандистів, аґітаторів, лекторів, доповідачів, які мають спрямувати енерґію і ентузіязм мас на розв'язання найважливіших господарських завдань". Український колгоспник, який важкою працею вирощує хліб для держави, не може дістати від держави не тільки всього того, чого вимагає найпримітивніший побут його щоденного життя, але й тої технічної допомоги, яка могла б забезпечити саму здачу хліба державі. Зате він повністю забезпечний партійною ідеологічною опікою. Ці всі паразитарні аґітатори, головне і єдине завдання яких — за „Радянською Україною" — „роз'яснювати рішення партії і радити, як їх успішніше виконати" — втішаються всією допомогою уряду і партій. Немає автомобілів для транспортування збіжжя, але є автомобілі для пересувних „автобесідок", що їх проводять пропаґандисти. Немає вишколених шоферів, але є сила-силенна лекторів, які під час жнив приходять до колгоспників із своїми лекціями. „Радянська Україна" пише дослівно: „У ці напружені літні дні, коли вирішується доля врожаю, дуже важливо, щоб ідейно-виховна робота була добре налагоджена там, де вирує напружена праця — на полях". Як колись за панщини гнали людей на поля, де над кріпаками стояли панські гайдуки, так і тепер на колгоспних полях над зігненою спиною колгоспників стоять наганячі з партбілетами, щоб якнайбільше хліба здати державі.

Л. Бурачинська

ПРОЄКТ РОЗВИТКУ ГРОМАД

Факт тісної співпраці міжнародних жіночих організацій з Об'єднаними Націями та їх аґенціями може не всім зрозумілий. Та підстава її лежить у тому, що ОН, а головно його аґенції ЮНЕСКО, ІЛО, ФАО, ЮНІСЕФ та ряд інших комісій, змагають до виконання своїх плянів у різних країнах світу. А більшість тих плянів вимагає жіночої співпраці. Наприклад, великий проєкт розвитку громад годі здійснити без зрозуміння і активної підтримки жінки.

І так, пляни праці і проєкти аґенцій ОН кладуть особливий натиск на включення жінки у ці заходи. ЮНЕСКО змагає до ліквідації неписьменности жіноцтва передусім, бо неписьменних жінок є більший відсоток, як мужчин. ІЛО (Міжнародна Організація Праці) дбає про розвиток домашнього промислу, що дав би жінкам заробіток без відлучення з дому. ФАО (Харчово-Хліборобська Організація) старається прищепити засади раціонального господарювання, а ЮНІСЕФ (Організація Опіки над Дитиною) повчає про гіґієну й виховання дитини.

Це зрозуміємо, коли прочитаємо заяву генерального секретаря ОН з нагоди декади розвитку ОН. Він сказав: „Тепер є більше зрозуміння ролі людського чинника у розвитку кожної нації. Економічний ріст передових країн вона більше завдячує людській енерґії, ніж капіталові. Тому піднесення людських здібностей при помочі освіти й вишколу і зміцнення життьової людської сили дбанням про здоров'я — це не тільки основні передумовини розвитку, але й й головні цілі його".

Ці заходи розпочались у 1950 р. Тоді тільки сім країн повели широкозакроєну акцію розвитку громад, а наприкінці декади вже було 30 держав, втягнених у цю акцію. Їх число постійно збільшувалось, як також вдосконалювались методи праці. В деяких країнах створено спеціяльні крайові товариства, в других зорганізовано роботу на кооперативних засадах, а в третіх притягнено до того самоуправу. Ось кілька проєктів, що належать до цієї акції: на першому місті стоїть доплив води у формі криниць, водопроводів, збірників, що сильно заторкує інтереси жінки й домашнього господарства. Далі — будова шкіл і амбуляторій, що теж знаходить її зрозуміння. Потрете — нові методи сільського господарства, уліпшене знаряддя і насіння. Все це потребує її активної постави й участи.

Виявляється, що ця ситуація заходить не тільки в країнах розвитку. Навіть високоіндустріялізовані країни мають відсталі провінції, де існують свої проблеми. Акція през. Джансона в боротьбі з убогістю виявила такі труднощі в ЗДА, а вони існують по всіх країнах світу. Головним чинником протидії буде людська воля та завзяття, і їх треба викресати. Матеріяльна допомога не вилікує лиха.

Цього поштовху, цієї моральної допомоги аґенції ОН шукають в міжнародних жіночих організаціях. Коло десятка їх мають консультативний статус Б в ОН і мають своїх представниць в усіх або лише деяких аґенціях. Найбільшою повагою на тому терені користується Міжнародна Жіноча Рада. Про це вже була згадка в попередній статті. А тут подаємо один приклад, в який спосіб і в якій ділянці Міжнародна Жіноча Рада допомагає аґенціям ОН у країнах розвитку.

Ці країни переходять тепер частинну індустріялізацію (Індія) чи зміну натурального господарства на грошове (Африка). Це до певної міри нищить давній лад і захитує підставу родини. А саме — можливість кращого заробітку відтягає чоловіків із сіл до міст, а їх заробіток не завжди повертається в село, і родина відчуває недостачу. Тоді утримання родини цілковито переходить на жінку. Покращання методів господарства лише частинно може зарадити цьому. Тому треба нашвидкуруч знайти для жінки можливість заробітку, що дозволив би їй перетривати той час. Це може статися з допомогою домашнього промислу, що його можна виконувати вдома.

Та домашній промисл Азії й Африки не достосований для ринків збуту. Оті тканини, плетінки, цяцьки, зроблені для власного вжитку, не знайдуть покупця, коли їх не достосувати до сучасних вимог. А це можна зробити, коли жіноцтво тих країн зрозуміє ціль і матиме зразки, за якими повинно працювати.

Недавно на Конґресі МЖ-Ради в Тегерані справі домашнього промислу присвячено дискусійний панель. Ішлося про те, щоб провідне жіноцтво Азії й Африки знайшло найкращий шлях для влаштування цієї справи. Знов виринуло питання, чи йти до того шляхом окремого товариства, на кооперативних засадах, чи з рамени самоуправи. Історія розвитку домашнього промислу знає різні спроби. Голова СУА, п-ні Стефанія Пушкар, що брала участь у Конґресі в рямках американської делеґації, вказала на добрий досвід із кооперативними підприємствами в Україні. Він корисний не тільки тому, що краще мобілізує людські сили і робить їх співучасниками починку, але й виробляє в жінки почуття відповідальности та привчає до спільного виконання якогось діла.

Дискусійний панель (його модератором була п-ні Веб, американка) дав свої висновки. До них уважно прислухались представники ОН та ЮНЕСКО, ІЛО, присутні на Конґресі. У дальшому їх розроблятиме Комісія Домашнього Промислу, що існує при осідку ЮНЕСКО в Женеві. З рамени МЖРади увійдуть туди, як знавці домашнього промислу, три представниці — п-ні Стефанія Пушкар із ЗДА, п-ні Ф. Єґанеґі з Ірану і п-ні Прем Пурачатра з Тайленду.

Так Міжнародна Жіноча Рада опрацювала використання домашнього промислу для вжитку аґенції ОН. Ця справа знаходиться ще в початковій стадії і дальший її розвиток залежатиме від добре поставленого пляну та справности виконних чинників. У цій роботі вперше на такому рівні знаходиться українка, знавець народного мистецтва, п-ні Стефанія Пушкар.

Іван Р. Костюк

СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ ПРОЦЕС

I.

(Нотатки про судовий процес у Мюнстері, Німеччина)

Читачі „Свободи" напевно ще не забули про судовий процес проти Ганса Крюґера і його товаришів, що як колишні гітлерівські опричники вимордували на Станиславівщині (тепер: Івано-Франківська область) в Західній Україні, в роках 1941-44, сотні тисяч цивільного населення, головно жидів, поляків та українців.

На цю тему на сторінках „Свободи" появився цілий ряд статтей, споминів і закликів до активної участи в процесі. Першим порушив це питання проф. Лев Шанковський, який у ч. 79 „Свободи" писав: „Цієї справи нам не слід проґавити!"... В черговому числі „Свободи" появилась на цю тему передова стаття п.з. „Процес у Мюнстері", в якій писалося: „Більш як будь-коли треба добиватися, щоб у згаданому процесі були висвітлені якнайосновніше ті страхітливі умови, в яких жило українське населення під гітлерівською окупацією, і щоб були встановлені ті важкі жертви, що їх мали українці. Вимагаючи, щоб для свідчення на процесі були допущені також українські свідки, треба водночас докласти зусиль, щоб доінформувати ввесь світ, особливо ж через американську й канадійську пресу, про факти масового, кривавого ґеноциду гітлерівських окупантів у відношенні до українського народу".

Про мюнстерський процес та ґестапівські звірства з української преси, як досі, ще тільки „Новий Шлях", канадійський тижневик, друкував більш-менш правдиві інформації та спомини. Але щоб направити кривду та стати в обороні славної пам'яті постріляних, повішених та іншим способом закатованих українців, які в тих жахливих днях війни впали жертвою озвірілих „юберменшів", не зроблено нічого.

Отже на патріотичних споминах та закликах, як це густо - часто в нас буває, [illegible] і закінчилося наше „заінтересування" цим процесом!

Ні одна українська установа в ЗДА чи в Канаді, ба навіть в Европі, не виступила в обороні доброго українського імени! Ні УККА в ЗДА, ні КУК в Канаді, ні ЗУАДК зі своїм Европейським Представництвом, ні ООЧСУ в ЗДА, ні ЛВУ в Канаді, ні Організації Політичних В'язнів, ба навіть Станиславівський Комітет, що минулого року відбув свій „успішний" з'їзд в Клівленді, не стали в обороні славної пам'яті українських жертв гітлеризму, щоб бодай, як писалося в „Свободі", „доказати вільному світові, що ні українські націоналісти, ні взагалі українці не були „гітлерівськими колябрантами", як представляє їх не тільки большевицька, ворожа до українських національних змагань, але й частина жидівської преси". Замість того запанувала гробова мовчанка, подивугідна байдужість, як це зрештою бувало і в минулому під час подібних судових процесів, що їх виточували німецьким злочинцям жиди, а всі, тільки не ми, пекли при тому свої печені.

Так було під час нюрнберзького, варшавського та інших головних процесів, на яких судили німецьких катів за знущання над жидами, поляками, французами, бельгійцями, голляндцями, норвежцями, данцями, ба навіть москалями — тільки не над українцями! Так було під час недавнього тернопільського процесу, що відбувався перед німецьким судом присяжних у Штуттґарті впродовж 9-ти місяців проти німецьких злочинців за їхні нелюдські знущання над жидами.

Підготова до того процесу тривала повних чотири роки, і про це широко писала німецька преса, але ніхто, з українського боку не поцікавився цією справою. Наша преса ні тут, в Америці, ні в Европі навіть „з журналістичного обов'язку" не подала інформації про цей процес своїм читачам, серед яких, треба здогадуватись, є чимало колишніх мешканців Тернополя. А проте, крім жидівської, чимало й української крови залишилося на руках нацистських „юберменшів", що діяли в тому місті.

Те саме повторюється й тепер, у зв'язку з т. зв. станиславівським процесом, який відбувається у Мюнстері, в Вестфалії, і на якому судять чотирнадцятьох німецьких опричників, кол. ґестапівців на чолі з осавленим „кривавим катом" Гансом Крюґером. І цей процес, що його виточили німецьким злочинцям ізраїльські жиди, не впав з неба. Підготова до нього тривала від 1959 року. Він розпочався 18-го квітня ц.р., триває вже три місяці і, як заповідається, потриває ще п'ять-вісім місяців. Але й цим разом без нас, як обвинувачів. Дарма, що йдеться про українське місто Станиславів, чи як його перейменовано Івано-Франківськ, — в судових актах та на самому процесі називають його „польніше штадт Станісляв". Дарма, що справа стосується української етнографічної території, на процесі говориться про „Ост-Ґаліцієн" чи „Дістрікт Ґаліцієн"! Дарма, що жертвами „кривавого Крюґера" і його кумпанів були сотні, а то й тисячі українців — на процесі говориться тільки про жидів та... поляків! Еге ж, поляків, що вміють такі процеси використовувати для себе з подвійною шкодою для нас! А ми, з густою сіткою найрізнородніших установ у вільному світі, зокрема в Німеччині, сидимо із заложеними руками, приглядаємось і прислухуємось до того, як згадують нас „не злим, тихим словом". Згадують як... німецьких колябрантів, їхніх помічників у мордуванні жидів та поляків, як тих, кого слід було б разом з німцями посадити на лаві підсудних!..

Та повернімся до мюнстерського процесу, чи як називає його урядова німецька преса „Станісляв — процес". Кого і завіщо там судять?

На лаві підсудних сидять, як уже сказано, чотирнадцять опричників, з яких вісьмох довозять на залю розправ з тюрми (декотрі сидять від 1962 року), інших шість відповідають з вільної стопи. В перший день розправи, в понеділок 18 квітня ц. р. бракувало одного — 59-літнього пенсіонера Альфреда Гасса, який 15-го квітня ц. р. вже вдруге намагався заподіяти собі смерть, заживши 20 насонних таблет і в той час перебував у лікарні. Після вилікування його знову посаджено на лаву 5-го травня, і таким чином цей злочинний „ґенґ", первісне число якого було 18 (деякі повмирали, інші захворіли), зустрівся віч-на-віч з актом обвинувачення. Цей акт, списаний на 310 сторінках машинового письма, в перший день розправи прочитав їм державний прокуратор Реґборн.

Головою суду, вклад якого входять три професійних судді та шість присяжних суддів, є „ляндґеріхтдіректор" д-р Антон Функе. Трьох підсудних боронять приватні, інших з уряду наставлені адвокати.

Уже в перший день розправи оборонець Г. Крюґера, адвокат д-р Вебер з Мюнстеру, зажадав вилучити з розправи першого прокуратора Реґборна з Дортмунду, мовляв, він „загостро вів слідство" і не переслухав відтяжуючих свідків оборони, зокрема Крюґерового шофера, який в міжчасі помер. Цю вимогу суд відкинув. Також намагання оборони вилучити одного із присяжних суддів, щоб затримати судовий процес, суд по нараді відкинув.

Всі підсудні поводяться на залі зухвало, з питомою їм поліційною бутою. На їхніх старанно поголених обличчях раз-у-раз з'являються саркастичні усмішки. Всі охайно одягнені, радо позують перед фоторепортерами і нахабно дивляться в телевізійні репродуктори.

Судова заля ч. 218, в якій ведеться розправа, заповнена по вінця. Серед публіки чимало німецької молоді. Не бракує й чужинців. Для журналістів призначено окремі місця з пультами. Скрізь заінстальовані мікрофони й гучномовці. Знамениту акустику залі доповнюють подвійні шиби у вікнах, щоб не перешкоджав вуличний шум.

(Далі буде)

КОЛЕКТИВНИЙ ВІДПОЧИНОК

Щонеділі для працівників цукрокомбінату „Поділля" та їх родин організують колективні виїзди на відпочинок до лісу.

Такі „колективні відпочинки", — пише кореспондент „Радянської України" (часопис з 13 липня), — організують і інші підприємства Тарнополя та области.

З НАШИХ БУДНІВ

Пригода з „громадянським папером"

Бувши минулого літа на вакаціях у Канаді, автор цих рядків ухитрився загубити свій „громадянський папір", як кажуть американці. Пограничні інспектори пропустили мене назад, але порадили, щоб у Ню Йорку я негайно повідомив про згубу еміґраційний уряд при Іст Бродвеї, 30-те число. До речі, цей уряд добре мені знайомий: я частенько його відвідую в характері свідка тих земляків, які надумались вступити в стан ситизенський.

Чорнобривий урядовець за віконцем широко позіхнув і махнув рукою, коли я вилущив йому свою справу.

— Чого ж ви так поквапились з цим рапортом? — спитав. — Горить вам чи що?.. Треба було почекати з тиждень, два, може хтось знайде ваш папір. Ну, раз ви сюди зайшли, тоді виповніть, будь ласка, оцей формуляр, а потім сфотографуйтеся. А ви, може, ветеран американської армії?

— Ні, польської, — кажу.

— Велл, це вас не порятує: мусите заплатити п'ятку. До двох тижнів часу ми вас повідомимо, як стоїть справа.

Коли минув місяць часу і з еміґраційного уряду не було ні вітру, ні хвилі, я знову потриндався на Іст Бродвей. Цим разом прийняла мене в кімнатці з перегородкою урядова особа жіночого ґатунку, що трохи подобала на бабцю, а трохи на свою власну внучку. Заглянувши в картотеку, вона посміхнулась і сказала:

— Вибачте, ми винні перед вами... Ви, мабуть, не знаєте, що ваш старий папір віднайшовся і вже давно тут лежить! А навіщо, з якої речі вони виписали вам новий — цього я далебі не розумію... Воно, бачите, під час вакацій люди ходять, як запаморочені, і самі часом не знають, що роблять. Ну, нічого, тепер маєте два папери до вибору — новий і старий. Котрий вам більше сподобається — беріть!

І поклала переді мною на столі два сертифікати громадянства: один новісінький, блискучий, другий посірілий, надшарпаний зубом часу і частими свідченнями в урядах. Новий, звичайно, більше мені сподобався, до старого я відчував більший сантимент: за 12 років часу він таки добре прислужився і людям, і мені...

— Бачу, вам тяжко рішитися, — сказала пані урядничка. — Тоді послухайте жіночої поради: беріть старий папір! Новий є новий, гарно виглядає, це правда, зате ж на старому, на фотокарточці, ви краще виглядаєте: принаймні на десять років молодше!

Я подякував за пораду і поквапно сягнув рукою по старий документ... А коли виходив з будинку еміґраційного уряду, тоді приплила мені до голови така химерна, справді дивовижна думка: „Господи, подумав я собі, а якби мені колись прийшлося міняти американське громадянство на українське, — чи зустріли б мене в нашому еміґраційному уряді такі чемні службовці, як на Іст Бродвеї, 30-те число?.."

Ікер

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(52)

Десь незадовго відбулась ревізія в домі моїх родичів. Треба знати, що ревізія в ті часи — то було щось страшне, компромітуюче. Ревізію перевів з вищого наказу слідчий суддя з Долини дуже обережно, оглядно. Дав знати до польського кс'ондза в Велдіжі, щоб повідомив батька. Цей в тій хвилі приїхав, щоб попередити батька і сказав, що на свідка приїде сам, а другого візьме свого органіста, а наш війт, простий неписьменний бойко, мусів фіґурувати вже в порядку речі. Він дивився на ту цілу комедію і нічого не розумів". (Франко у спогадах, ст. 132).

Ольга Рошкевич поховала небезпечні папери і брошури в пасіці, і слідчий суддя, не знайшовши нічого протизаконного, повечеряв і поїхав до Долини, де хвалив панну Ольгу за те, що вона має гарну бібліотеку... Ольжин брат був зв'язковим між Франком і Ольгою в той час, коли Франко сидів у тюрмі і пізніше, бо о. Рошкевич гостро цензурував пошту своєї старшої доні. 22-го вересня 1877 р. Франко з тюрми писав Ярославові Рошкевичеві:

„Заразом напиши мені, з яких причин Твій батько так страшно розгнівався на мене, що, будучи у Львові, навіть не хотів побачитися зо мною. Для мене видається такий гнів чимось таким, що не має найменшого сенсу, — бо й що це значить гніватися на чоловіка в нещастю, — як коли б я сам собі це зробив, і то ще йому на збитки? Длятого будь такий добрий і напиши до дому при найближчій спосібності й донеси отцеві Рошкевичеві, що надіюсь його з донькою бачити на моїй розправі. Прошу Тебе конче написати це і відтак донести мені дослівно відповідь, щоб я знав, чого маю держатися". (Ірина Книш. Іван Франко, ст. 15).

21-річний ідеаліст Іван Франко не знав психології о. Рошкевича, який був правдивим представником тодішньої нашої інтеліґенції в Галичині. Ми бачили вище, що на процесі Франка тільки молодь була присутня і співчувала з підсудним, а старше громадянство відцуралося всіх тих, що були заарештовані. Франка викинули із львівських „Просвіти" і „Бесіди".

Батько Ольги не був на судовій розправі і заборонив донці вести переписку з Франком, який не мав права з'явитися в домі о. Рошкевича. Проте, заборона батька не могла змусити 20-літню дівчину не писати до свого любого і не старатися потайки з ним побачитися. Панна Михайлина оповідає про плян такого побачення в лісі недалеко села, куди Франко мав приїхати з Долини. Обидві сестри довго блукали по лісі, але з Франком не зустрілися, бо він був з іншого боку гори. Та ця нездійснена зустріч в лісі мала трагічне закінчення. Франко, не знайшовши дівчат в лісі, пішов прямо до їхнього дому. Михайлина Рошкевичівна пише про це так:

„Ходили ми, але з Франком не здибалися. Приходимо до хати, а мама виходить напроти нас перестрашена і каже: „Франко є, прийшов, може, перед годиною". Тата не було на той час дома. Сестра розмовляла з Франком довгий час, але я не була тоді в тім покою. Був страх, принаймні мама і я боялися, що то буде, як тато приїде. Надійшла та хвиля. Мама тата попередила, тато був страшно обурений, багато й довго з ним говорив і рішуче жадав того, щоб він всякі заміри вважав за зірвані, і заявив йому, щоб більше не являвся в їх домі. Такі то були часи. Франка вважали за „проскрибованого". Тато мій — чоловік деспотичний, безглядний". (Франко у спогадах, ст. 134).

Але ще того ж літа Франко побачився з Ольгою в лісі, на тому місці, на якому була плянована перша невдала зустріч. Після того відбувалася секретна переписка, про яку о. Рошкевич нічого не знав. Відбулися й дальші зустрічі залюблених у Львові, куди панни Рошкевичівни часом їздили. „Їхати до Львова ми мусіли так, щоб батько не знав, лишень мама. Мій батько був москвофіл і був проти того, щоб ми були на концерті в пам'ять Шевченка і т. п. Ми їздили до Львова звичайно на два-три дні, і тоді відвідував нас Франко два-три рази". (ст. 138).

Ми вже знаємо, як поставилось до молодого поета українське громадянство, але Франко не заломився і продовжував редаґувати часописи під різними назвами („Громадський Друг", „Дзвін", „Молот"), бо поліція їх конфіскувала. Треба подивляти умову й фізичну силу поета, який після мук, що їх переніс у тюрмі, де його трактували, як звичайного злочинця, не кинув розпочатого діла в користь громади, переживаючи при тому глибоке особисте нещастя.

Такий час непевности тривав півтора року. Та почала наклюовуватися розв'язка цього драматичного становища. До панни Ольги заїхав скінчений студент богословії Володимир Озаркевич, брат відомої письменниці Наталії Кобринської. Ольжина сестра Михайлина докладно оповідає, як зав'язувався і як розв'язався оцей драматичний конфлікт з появою на сцені нової дійової особи. „Як уже В. Озаркевич старався про руку Ольги, то родичі були дуже за тим, щоби згодилася вийти за нього, і було їм тяжко прикро, коли рішуче відмовила" — пише М. Рошкевич. (ст. 136).

ВІСТІ З ТОРОНТА

УКРАЇНЕЦЬ КАНДИДУЄ НА МІСЬКОГО РАДНОГО

Відомий в Торонті спортовий і громадський діяч — Василь Бойчук, кандидує у найближчих виборах до Міської Ради, що відбудуться 5 грудня на радного з виборчої округи ч. 7. (Гай Парк). В. Бойчук, по професії хемік, працює в фармацевтичних заведеннях „Рексал Драґ Ко. Лмт", та є видатним діячем на полі торонтського спорту, особливо в ділянці копаного м'яча. Він є співосновником спортового Т-ва „Україна", довгі роки був його головою. Нині він занимає важливий і почесний пост голови Національної Ліги Копаного М'яча Онтаріо, яка об'єднює спортові Т-ва різних національних груп. До того він був довгі роки членом Ради Української Спортової Централі Америки і Канади, а на протязі 5-ти років і досьогодні він є редактором і диктором спортових вістей на українській щоденній радіопрограмі „Пісня України". Він також був одним із перших голов молодіжної Організації СУМ. Крім цього п. Бойчук працює активно в ділянці суспільно-політичній та все помагає у виборчих кампаніях різним, а особливо українським кандидатам до Міської Управи, Провінційного і Федерального Парляментів, належить до Проґресивно - Консервативної Партії в окрузі Гай Парку, де є містоголовою.

В минулих міських виборах п. Бойчук здобув третє місце. Віримо, що округа ч. 7, в якій живе дуже багато українців і багато етнічних груп, напевно вибере п. Василя Бойчука представником своєї округи до Міської Ради Метрополітального Торонта.

Прощають свого пароха

Хоч день горячий, то все ж понад двіста осіб членів парохії Пресвятої Евхаристії у Східньому Торонті зібралися, щоб попрощати свого довголітнього о. пароха Всеч. І. Сироту ЧНІ, який перенесений на парохіяльну працю до Роблину, Саскачеван. Гарне прийняття приготовили пані із відділу ЛУКЖ, яким проводив диригент хору п. Рудий. Цілий ряд промовців від парохії і всіх її організацій підчеркували повну посвяти працю отця у зв'язку із розпочатою будовою нової церкви, та й взагалі праці для парохії. Гарний дарунок від парохіян передав Всеч. Отцеві заступник церковного комітету п. В. Шаран. Зворушений отець щиро дякував за щире прощання і просив про тісну співпрацю з новим парохом Всеч. о. Шавелем, та обіцяв в скорому часі приїхати на торжественне посвячення розпочатої ним церкви. Підкреслити треба, що Всеч. о. Іван Сирота ЧНІ допоміг в зорганізуванню відділу УНС у своїй парохії. На новому місці, багато кріпшого здоров'я і сил, та на все добре, Дорогий Отче Іване!

Українські опери в Торонті

В цьому році буде поставлена опера П. Чайковського „Мазепа", яку перший раз ставив вже Український Театер під керівництвом Дмитра Чутра в Ню Йорку ще в 1933 р. Оперу ставить Український Оперний Ансамбль, а спонзорує Союз Українських Канадійських Ветеранів, які включили оперу як одну з ювілейних святкувань з нагоди 100-річчя Канади, і 50-річчя проголошення Української Народної Республіки.

Прем'єра опери „Мазепа" відбудеться в неділю 27 листопада у найбільшій залі Торонта в „О'КІФ ЦЕНТР". В опері візьмуть участь найкращі сили українського мистецького світу на американському континенті, імена, яких будуть подані в скорому часі до відома української громади.

Річні Збори Ради Народного Мистецтва

При Міській Раді м. Торонта існує Рада Народного Мистецтва, в якій визначну ролю при її організації і дальшій праці відіграють українці. І головою її є ред. Левко Коссар, син відомого канадійського діяча і довголітнього контролера УНС п. В. Коссара. При кінці червня відбулися річні загальні збори, на яких принято звіти, та намічено плян праці у зв'язку із 100-річчям Канади. До Ради входять представники всіх національних груп в Торонті.

Головний предсідник в Торонті

В днях 2-3 серпня ц. р. відвідав Торонто і околицю головний предсідник УНС п. Йосиф Лисогір. Побіч ряду справ, які мав до полагодження в Торонті, він відвідав Лондон, Велланд, Ст. Кетеринс, Східнє Торонто. Відбув довшу організаційну нараду із директором канадійської канцелярії і заступником предсідника п. Б. Зоричем, та головним радним і обласним організатором п. В. Дідюком. Полагодив багато різних справ, відбув довшу нараду з представниками Високошкільної Фундації п. сенатором Юзиком і д-р М. Кушпетою, та мав зустріч із рядом визначніших громадян Торонта, а то й Канади, що під цей час перебували в Торонті. Із п. Предсідником була його дружина пані Лисогір.

Окружна нарада Відділів УНС.

В суботу 27 серпня відбудеться в Ст. Кетеринс півокружна нарада відділів УНС Ніяґарського півострова, в якій візьмуть участь голови або заступники голів і секретарі відділів. На порядку нарад будуть поставлені і обговорювані справи росту УНС в Канаді, виконання пляну придбання нових членів в 1966 р., поширення ексцидентових і термінових поліс, 50-річних святкувань УНС в Канаді і осінніх святкувань в Торонті.

Крайова Конференція УНО

В днях 3 - 5 вересня ц. р. відбудеться в Торонті Крайова Конференція УНО та братніх організацій. Представниками від УНС, головний екзекутивний комітет найменував: Б. Зорича, В. Дідюка і І. Геврика.

Фундація ім. Т. Шевченка

Представництво фундації ім. Т. Шевченка в Торонті повідомляє, що досі до фонду вплинуло близько $10,000 та і далі щиро запрошує всіх людей доброї волі і українців патріотів, складати свої пожертви.

В. Дідюк

Філядельфія, Па.

ЖАЛОБНА АКАДЕМІЯ В 40-ЛІТТЯ СМЕРТИ ГОЛ. ОТАМАНА СИМОНА ПЕТЛЮРИ

З'єдинений Комітет місцевих установ під протекторатом Відділу УККА віддав шану Головному Отаманові і Голові Уряду УНР Симонові Петлюрі і влаштував 18-го червня Жалобну Академію. Її програма була дбайливо складена.

Вступною точкою був апель, в якому взяли участь, з прапорами й асистою: місцевий Відділ ОБВУА, Братство Дивізійників, ОДУМ і СУМА, які згуртувалися по обох боках прибраного на сцені портрету Головного Отамана. Сцену оформив по мистецьки і портрет відновив мистець професор Мегик. Коли піднесено занавісу, присутні піднялися з місць. Серед святочної тиші двоє дітей в національних строях, під звук воєнної сурми зложили чудовий вінок, украшений національними лентами у стіп портрету Гол. Отамана. Присутні мовчанкою віддали шану Головному Отаманові та всім комбатантам, що полягли в бою за волю України.

У першому ряді крісел засіли комбатанти, удекоровані військовими відзначеннями. Між ними бачили ми і тих, що, як вояки Дієвої Армії, воювали під проводом С. Петлюри. Ми бачили представників наших установ, заслужених громадян, враз із рідними, та багато молоді.

По апелі голова комітету мгр Т. Бак Бойчук згадав про цілий ряд моментів, які мали за ціль спопуляризувати ім'я Отамана, як Богослуження, патріотичні проповіді по церквах, сходини комітету, різні інтервенції, та і про те, що в деяких школах учителі пояснювали учням факти заслуг Отамана в боротьбі за волю України.

Новістю була мила поява гуртка молодих бандуристів і бандуристок, зорганізованих при місцевому Відділі ОДУМ-у. Під проводом диригента інж. П. Гурського вони співали при акомпаніяменті бандур кілька пісень.

Лідія Головаш віддеклямувала вірш проф. Б. Лисяněького: „На день 25-го травня".

Артистка Марта Кокольська відспівала: „І не співай пісень веселих" Степового, та „Минають дні, минають ночі" Лисенка. В другій частині програми були відспівані у її знаменитій інтерпретації: „Кант до Божої Матері" Рудницького, „Спіть скалічені" Шутя, та „Любіть Україну" М. Фоменка. Ті пісні щиро зворушили всіх учасників Академії.

Артист Іван Самокішин мав гарні моменти у своїх піснях: „Нагадай бандуро співами" — Китастого, „Аріозо Кармелюка" і „Надія" Л. Українки, музика Тритяка. Голос артиста звучав вирівнано, ясно, дикція поправна, інтерпретація музично видержана, з ознаками щирих почувань.

Обом артистам акомпаніював проф. Б. Перфецький. Гурток молоді СУМА осередку ім. УПА, що складався з молодих учасників, відчитав уривки з писань, сентенцій та думок С. Петлюри. Ці уривки були старанно підобрані.

Головну промову виголосив інж. Володимир Біляїв. Він підчеркнув, що С. Петлюра своєю ідеєю, консеквентною працею та заповітом полишив нам напрямні, куди і як маємо поступати і діяти, щоб відновити втрачену волю та суверенність Соборної України.

Академію закінчив хор ОДУМ-у, який по відспіванні одної пісні, заінтонував на сцені гимн „Ще не вмерла Україна!" Учасники вечора прилучилися до співу гимну.

Програма була коротка, але, на загал, старанно виконана. На залі весь час панував святочний поважний настрій.

Д-р М. Рибак

Ню Йорк, Н. Й.

АСКОЛЬД СКАЛЬСЬКИЙ ОЧОЛЮЄ ТУСМ

Осередок Діяльности Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Мик. Міхновського в Ню Йорку, відбув свої річні Загальні Збори в п'ятницю, 17-го червня 1966 р. в Домі Організацій Визвольного Фронту.

Збори відкрив голова осередку Ігор Несторчук коротким вступним словом і передав дальше керування зборів кол. голові Головної Управи ТУСМ-у, інж. Ігореві Заяцеві, як представникові.

Слідували звіти голови і референтів. Тоді Христина Губіцька і Петро Вітюк подали інформації про цьогорічний Конґрес ТУСМ-у у Клівленді і висвітили фільм із нього.

Після цього Аскольд Скальський виголосив доповідь на тему „Завдання ТУСМ-у в сучасну пору,", на закінчення якої була широка дискусія і підписання декілька листів в справі неправильних інформацій про Україну.

Нова Управа була вибрана в такому складі: Голова — Аскольд Скальський; Заступник голови і організаційний реф. — Петро Вітюк; Секретар — Христина Губіцька; Скарбник — Васили Драбик; реф. зовнішних зв'язків — Зеновій Галькович; Пресовий референт — Марія Гаврилюк; члени: Богдан Пасічний, Богданна Пиріг, Ярослав Білий.

Контрольна Комісія: Голова — Юрій Несторчук, Заступник голови — Мирон Ільницький; Член — Юля Серан.

Товариський Суд: Голова — мґр. Петро Гой; Заступник голови — Михайло Стецький; Член — Надя Поточняк.

Новообраний голова склав подяку всім присутнім, одночасно закликаючи їх до посиленої праці з новою управою. Офіційно закрив збори інж. І. Заяць.

М. Г.

КОНҐО ВИДАЛИЛО БЕЛЬҐІЙСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО КОНСУЛА П'ЄРА МАРШАЛЯ. Маршаль був консулем в місті Люмумбаші (раніше Елізабетвіл), де були протиурядові виступи білих мерсенарів. Про видалення консула Маршаля конґоліський уряд повідомив бельґійську амбасаду в Кіншаса (давніше Леопольдвіль), закинувши Маршалові, що він втручувався у внутрішні справи Конґо.

Мих. Хом'як

„ДИВИСЬ! НА ТЕБЕ ЖДУТЬ ВЕРХИ!"

(3)

На лоні природи і в Джаспері

У вівторок 19 липня всі таборовики прокинулись уже в год. 6.30 ранком, помились у холодній, кришталько-чистій воді недалекої рвучкої струї гірської річки, помолились, поснідали і вже в год. 9-ій вмащерували на площу, де в год. 9-ій комендант пл. сен. Микола Світуха довершив святочного відкриття Зустрічі. Під звуки пластового гимну: „Цвіт України і краса" піднесено прапори: державний Канади і національний України. Опісля комендант Зустрічі привітав голову Крайової Пластової Старшини в ЗДА пл. сен. Юрія Ференцевича, який прилетів з Ню Йорку на два дні. якtеж інших гостей: пл. сен. Л. С. Онишкевича і пл. сен. Геврика з дружинами і ред. Штуля з дружиною, інспектора Національного Парку Мічела, який приїхав з Джаспер на святочне відкриття (ставиться дуже прихильно до пластунів з своїми провідниками та й у всьому йде їм на руку), і всіх учасників. Тоді писар Зустрічі ст. пл. Лев Микитчук відчитав перший святочний наказ і листа від Головної Пластової Булави з привітанням для всіх учасників Зустрічі, під гаслом: „Дивись! На тебе ждуть верхи!". Вечером запалало багаття пластової ватри і тоді пл. сен. О. Тарнавський і ст. пл. М. Бучинська з'ясували значення пластової ватри і гасла Зустрічі. Опісля старші пластуни влаштували ще свою ватру, а в середу 20 липня була весела ватра. Пополудне у вівторок проминуло на тереновій грі, середа пройшла на спортових змаганнях у Джаспері, куди перевезли учасників Зустрічі автобуси і від год. 10.10 до 10.45 пластуни перейшли вулицями Джасперу парадним походом, звертаючи і притягаючи увагу населення та туристів своєю бадьорою поставою, піснями, одностроями, і з уст багатьох туристів і глядачів падали слова признання: „Ви можете бути гордими на свою групу". „Хто це — Французи? Ні! Аджеж це не французька мова" — могли ви почути йдучи поруч з пластунами. „Хто ж ви"?. Ми українці, українські пластуни" — падали слова вияснення. І дійсно пластуни могли переконатись самі, зайшовши до крамниць, що продавці і прохожі українці не тільки самі заговорили українською мовою, але й чужинці, одружені з українками, самі починали признаватись, що їхні дружини чи матері — українки. Словом це був український день у Джаспері. У середу табір Зустрічі відвідала офіційна делеґація СУМ з Едмонтону в складі: Анна Мазурик, Віра Радьо та Ігор Брода (всі в одностроях) з своїм гостем з ЗДА О. Лужницьким, яких привітав комендант Зустрічі по відчитанні наказу.

В четвер учасники роз'їхались до таборів у горах, звідкіля вернулись в п'ятницю 29 липня, а в суботу скупались у гарячих джерелах у Міст, 35 миль від Зустрічі.

НА МАНДРІВКУ В ГОРИ

Учасники роз'їхались у четвер 21 липня ц. р. автобусами до вихідних місць у горах: молодші юначки і старші юнаки до озера Малін, молодші юнаки до Малін Кеньйон, старші юначки до гори Ідит Кавел, а звідтіля перейшли у Долину Тонкін. Для всіх прогульковців у горах гарна погода, це запорука успіху. Колись кожен, хто вибирався літом у Карпати, мріяв про гарну погоду. Тоді то втягав повною груддю чисте повітря, насичене ароматом живиці та запахом гірських цвітів, захоплювався красою природи і подивляв велич Творця, бо ж велич все йде впарі з красою і. простотою. Здавалось ось-ось, за годину-дві, будете вже на горі, а тимчасом дуже часто доводилось виходити цілий день, щоб з тяжким трудом вийти на верх гори вже під час заходу сонця.

Учасники зустрічі виїхали у Скелясті Гори, щоб не тільки дихнути свіжим повітрям, осмалитись мов верховинці від вітру і соняшнього проміння, але й загартуватись, перемагаючи непередбачені трудноці і невигоди. Їх зустрічали вони ввесь час, але й перемагали, поки деяких учасників не примусив сповільнити мандрівки зливний дощ, як це трапилось старшим юначкам. Розбивши в четвер шатра на висоті 6.400 стіп в прегарній Долині Тонкін, встигли вони в двох перших днях: п'ятницю і суботу підійти вище в гори, розбити новий табір, вийти на верх гори „Сюрпрайз Пойнт" („Несподіванки" — 7.800 стіп), гору „Макаріб" (8.700 стіп) і на „Ґлейшер" (Ледняк). Їхній запал зменшували доці, що в перших двох днях тільки перепадали. Навіть не тратили ще надії, коли в п'ятницю, 22 липня занедужала одна з їхніх подруг. Тоді командантка табору енергійна пл. сен. Віра Кунда, повідомила негайно телефонічно таборового лікаря пл. сен. д-ра І. Войчишина (з Оттави) про появи недуги й у висліді розмови викликано як стій гелікоптер, що перевіз хвору до лікарні в Джаспері, звідкіля вона вийшла вже до 24-ох годин. Випадок з гелікоптером свідчить, що організація діяла справно і це найважливіше на майбутнє, як треба поступати в подібних випадках. А на зміну лікареві пл. сен. д-рові І. Войчишинові приїхало до табору Зустрічі, в неділю 25 липня, двоє нових лікарів з Едмонтону: д-р Христя Залеська і д-р Антін Мартинюк і перебували з пластунами аж до їх від'їзду в неділю, 31 липня. Так то ввесь час з пластунами перебували лікарі, крім медсестер, а під час підготови співпрацював найтісніше теж д-р В. Брик теж з Едмонтону, який і відвідав табір Зустрічі на два дні: в суботу 23 і в неділю 24 липня.

ЗА ПРОЄКТАМИ МОСКВИ

Перші „висотні будинки" закладено в Одеських Черемушках за проєктами московських архітектів, — повідомляє „Культура і Життя" з 14 липня.

У центральній частині міста закладається десять „висотних будинків ". Один з них — 24-поверховий готель „Інтурист".

„СОФІЇВЦІ" — 170 РОКІВ

Всесвітньо - відомому пам'ятникові садово - паркової архітектури — Уманському дендрологічному заповідникові „Софіївка" минуло 170 років. У парку прегарні штучні озера, водоспади, ґроти, тінисті алеї.

На площі 150 гектарів є понад п'ятсот порід дерев та кущів, завезених з усіх континентів світу. Серед них туя велетенська, яловець віргінський, ялина канадійська, ведмежий горіх, декоративна альпійська смо-

Ділимося сумною вісткою з Українською Громадою, що у вівторок, 9-го серпня 1966 р. в Шикаґо, відійшов від нас, по важкій та короткій недузі, поручник Української Повстанської Армії, та поручник І УД УНА

сл. п.

СВЯТОСЛАВ ЛЕВИЦЬКИЙ

народжений 1916 р. у Відні, Австрія.

Гімназію закінчив у Бережанах, де Його батько був гімназійним професором. По матурі сл. п. Святослав вступив на Агрономічний Відділ Львівської Політехніки. Вже в гімназії, а опісля на Політехніці, сл. п. Святослав, був членом Організації Українських Націоналістів та політичним в'язнем польських тюрем. Під час першої еміґрації сл. п. Святослав працює на відповідальних постах Українського Визвольного Руху. Вибух 2-ої Світової Війни застав Його в рядах Українського Леґіону ДУН, як молодого підхорунжого. З леґіоном пройшов Він всі бої до 1942 р. По примусовім розв'язанні Леґіону, всіх старшин Леґіону арештовано та перевезено до львівської тюрми на Лонцького. З формуванням 1-ої УД УНА, сл. п. хор. Святослав Левицький зголосився до Дивізії та пішов до старшинської школи артилерії в Чехословаччині. По закінченні школи, одержав підвищення на поручника і як командир батерії брав участь в Боях під Бродами. Вирвавшись з оточення, сл. п. пор. Святослав Левицький, пішов в ряди УПА, де займався стрілецьким вишколом в Любачівщині на Закерзонні.

В серпні 1945 р. з доручення Головного Командування УПА сл. п. пор. Святослав Левицький вийшов з групою повстанців в рейд на Захід та по рисковних пригодах, прибув до Баварії в листопаді 1945 р., виконуючи доручене Йому завдання.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ДРУЗІ ПО ЗБРОЇ

Exegi monument' aere perennius

Дня 6-го серпня 1966 року відбулося вінчання пані маґістер БОГДАННИ ДЗЕДЗИК з доктором БОГДАНОМ ХУДЬОМ.

Нехай здійсняться слова Горація, щоб вони „збудували в їхній любові спільне життя, трівкіше за крицю".

Цього бажає

Dana's Fashion & Photo Studio
302 Morris Avenue
Springfield, N.J.

ПАМ'ЯТІ О. ЯРОСЛАВА БЕНЕША

Ціле Торонто було поражене вісткою, що в ранніх годинах 4 липня ненадійно відійшов у вічність один з найбільше відомих і шанованих — о. Ярослав Бенеш. Тяжко було погодитись, повірити, що той, який кілька лиш днів тому, здавалося, був сповні здоровий, життєрадісний, з тисячними різнородними плянами для парохії і в загально - громадському житті, опікун молоді, невтомний працівник на церковно - громадському полі, добрий пастир, друг і дорадник, не живе! На жаль, це була тяжка, але правдива дійсність! Ціле українське Торонто було під враженням цієї сумної і болючої події.

Бл. п. Всеч. о. Я. Бенеш народився 25 січня 1915 р. в Годах, б. Коломиї. Богословські студії завершив у Духовній Станиславівській Семінарії, і там, рукоположений Владикою Кир І. Лятишевським на священика 26 червня 1938 р. Душпастирську працю розпочав як сотрудник у катедрі в Станиславові у 1938-39 рр. далі в 1939 р. сотрудник у Нижневі над Дністром, 1939-44 — парох у Тудорові, Гусятинського деканату, а там скитальщина, катехит у таборі втікачів у Ноймаркті (1945 р.), секретар Апостольської Візитатури в Мюнхені (1945-1947), парох у Франкфурті (1947-1948).

Приїхавши до Канади (1948 р.) став сотрудником у парафії Матері Божої Неустаючої Помочі, де повністю поринає у вир організаційно - церковної й громадської праці. Не тільки як прихильник молоді, але як священик - патріот він знав, що наша будучність у належному релігійному і церковному вихованні молодого покоління. Тому справі виховання молоді віддає найбільше часу, праці і енергії. Він духовний провідник молоді УКЮ, МУНО, а потім безперервний капелян СУМ. Він організатор Марійської Дружини своєї парохії, рідних шкіл і їх учитель - катехит. Він перший голова кредитової каси, член і духовний провідник католицьких організацій, добрий пастир і духовний батько своїх парохіян, але найбільше труду і праці вложив сл. п. о. Бенеш у побудові чудової, одної із найкращих церков у Торонті.

Це було його життя, це була його мрія. Він хотів так дуже бачити її закінченою, помальованою, з іконостасом, він хотів бачити її такою, якою українська церква повинна бути. Мав він багато плянів, тішився постійно, коли почув похвальні слова, яких дуже часто не жалували йому чужі відвідувачі, бо дійсно церква св. Покрови в Торонті, це перлина українсько-візантійської церковної культури, це гордість Торонта. Але, видно, Боже Провидіння мало інші пляни! Господь покликав його у вічність у повному, здавалося б життєвому розквіті. Не можна б у великій навіть газетній статті вимінити всі прикмети, добродійства, заслуги і працю покійника.

Історик нашого поселення у Канаді колись напевно багато присвятить уваги його праці й заслугам, як свою любов і пошану виявило ціле українське Торонто в днях смутку і печалі, в часі величавих похоронів. Починаючи від понеділка вже кожного дня у великім похороннім заведенню, яке цілковито було відпущено тільки для Покійника, правились панахиди при участі численного духовенства, та співів хору, та тисячної участи народу, що востаннє приходили прощатись із своїм дорогим і улюбленим священиком і громадянином. Будинок заведення був би обернувся у квітник, якби не вияснення, що бажанням Покійного було замість квітів, щира жертва на його улюблену церкву.

Кульмінаційна точка величавих похоронів бл. п. о. Бенеша припала на четвер в вечір, коли тисячні маси своїх а то і чужих, впроваджували Покійника до церкви, де під проводом Владики Кир Ізидора з участю понад 50 священиків із Канади та Америки відправляли священичі похорони. Сумівська молодь в однострях з прапорами із своїми провідниками та чоловічим хором „Прометей" супроводжала і оплакувала свого дорогого і незабутнього капеляна.

В п'ятницю рано Архиєрейською Службою Божою та закінченням священичих похоронних відправ, та обходом довкола церкви з домовиною, яку несли отці духовні, десь біля полудня величезна громада Торонта, нараховуючи понад 5 тисяч учасників, із своїм Єпископом, понад 50 священиками, сестрами - монахинями, молодечими організаціями СУМ, Пласт, Марійська Дружина — малі діти,ала жина — малі діти, востаннє відпроваджали на місце вічного спочинку. В Торонті такого величавого українського похорону ніхто не пам'ятає.

На цвинтарі від брами аж до гробу труну перебрали сумівці, які відпровадили свого Капеляна та у жалобі віддали Йому послідню прислугу. Спонтанний плач від церкви, аж до гробу відпроваджував Покійника. Плакали старші, плакали жінки і чоловіки, плакали отці духовні, плакали діти, гірко плакав Всесв. о. прелат Каменецький, який довгі роки з Покійним співпрацював та називав його своїм сином. Плакав і Єпископ при втраті доброго працівника на ниві Христа. Але здається плакало теж і все довкілля. Прощальні слова Всесв. о д-ра Б. Липського в церкві ,та від парохіяльних і дієцезальних організацій пані І. Петрів, д-ра Куппети, а на кінець голови Крайової Управи СУМ д-р Гути, послідний сумівський жалібний апель ... і під могутній жалібний спів хору „Прометей" і ... тихий плач великої громади, тіло Покійника полонила притітна Канадійська земля навіки.

З болем серця залишали цвинтар ті, які ще потім брали участь у спільній трапезі, яку зготовили пані із ЛУКЖ, де ще Покійного прощали: православний священик о. Міненко від імени Архиспископа Михаїла, п. Дудар, голова церковного комітету — від парохії, та від родини дир. Я. Сербин. При цій нагоді присутні зложили щедрі дари на церкву, замість цвітів.

І так нестало між нами о. Я. Бенеша. Відійшов від нас на все тілом, але залишився між нами навіки — духом! Любов і пошану, вирозуміння і толерантність, вірність своїй церкві й народові, проповідував він, і цим йому відплатилась в останній прислузі українська громада Торонта. Цим Йому відплатились і чужинці, навіть високопоставлені в канадійському житті —люди.

Продовжуючи його працю та вказівки, виконуючи його пляни, згадкою про нього та молитвою, ми створимо вічну пам'ять для нього між собою, а гідного й достойного заступника матимемо перед троном Всевишнього. Хай цих кілька слів буде грудкою на свіжу могилу доброго священика, виховника, приятеля і громадянина. Спи, Дорогий Отче Ярославе, та про волю - долю своєї церкви і народу сни! Бл. п. о. Ярослав Бенеш був також активним членом УНС, був головою контрольної комісії відділу при церкві Св. Покрови, та його співорганізатором, від імени якого висловлюємо щирі співчуття для Родини, парохії, та членів відділу УНС.

В. Дідюк

Студійні позики для закінчення студій

Українські студенти на високих школах в Америці можуть отримати студійні позики для закінчення студій в академічному році 1966-67. Студійні позики є безпроцентові.

Прохання про уділення позики слід надіслати до 6-го вересня на адресу Українського Інституту Америки.

Студенти, які бажають отримати студійні позики для закінчення своїх студій, повинні виказати належний ступінь успіху в попередніх роках студій та з'ясувати обставини, що виправдують потребу приватної фінансової підтримки у формі студійної позики від Українського Інституту Америки.

До прохання слід залучити офіційні потвердження про запис на академічний рік 1966-67 та посвідчення про поступ у студіях.

Український Інститут Америки.

Ukrainian Institute of America, Inc., 2 E. 79th St. New York, N.Y. 10021.

Канадійський сенатор Павло Юзик відвідав редакцію української газети в Варшаві

(Закінчення із стор. 1-ої)

Сенатор Юзик є членом консервативної партії.

В сенаті П. Юзик займається справами національних меншостей, яких в Канаді є майже 26%. Для порівняння слід відзначити, що в Канаді проживає 44% англійців і і 30% французів.

В Канаді проживає (дані за 1961 рік) 473.377 українців, що становить 2,6% (поляків — 323.517 тобто 1.8%).

Сенатор Юзик поінформував нас, що більшість українського населення проживає переважно в трьох західніх провінціях — Саскачеван, Манітоба та Альберта і в основному займаються сільським господарством. Про вклад українців в економічний та господарський розвоток Канади свідчить між іншим факт, що українські селяни загосподарювали мільйони акрів цілинних земель.

Відносно українського шкільництва в Канаді сенатор Юзик сказав, що в місцях зосередження українського населення в державних школах відбувається навчання української мови. Таких шкіл нараховується в трьох вищезгаданих провінціях біля 60.

Крім початкових і середніх шкіл, українська мова та література викладається в кількох університетах(Оттавському, Манітобському, Саскачеванському й Альбертському.

За навчання в університеті треба платити 300 канадських доларів у рік, не враховуючи коштів утримання студента.

Існуючі в Канаді культурні товариства національних меншостей не одержують від держави жодної матеріяльної допомоги. Вся культурно. освітня робота фінансується виключно з власних засобів товариств.

Сенатор Юзик є головою Українського осередку культури й освіти в Канаді і в сенаті репрезентує інтереси Канадійської ради народних мистецтв, в яку входять усі національні меншості. Завданням цієї Ради є плекання культури національних меншостей...

Делегація канадійського парламенту була прийнята головою Державної Ради Е. Охабом, міністром закордонних справ А. Рапацьким, головою Сейму Ч. Вищехом, була присутня на врочистому засіданні Сейму та на святкуваннях, присвячених 1000-літтю Польщі. Слід відзначити, що це був перша візита делегації канадійського парляменту в соціялістичній країні.

Прощаючись, сенатор Юзик побажав українському населенню в Польщі успішного розвитку рідної культури й такі самі побажання одержав від нас для українців у Канаді."

ВИМОГИ ДО ПОЕТА

„Поет і його герой, — пише критик Г. Гельфандбейн у статті „Насиченість думки" („Літературна Україна" з 12 липня), — цілеспрямовано, стійко, як справжні ідеологічні борці мусять воювати проти пристосувальців — цих „слизьких духовних парвеню", які відзначаються тільки тим, що засвоїли „ази словесної борні", проти всіляких „гостей з-за кордону", озброєних „отрутою ідейних куль".

.. Треба все — і талант, і сумління — рівняти на великий комуністичний „меридіян"